

PTA's Havo 4

2022-2023

Toelichting

- Per leerjaar, per vak en per afdeling of niveau is er een PTA geschreven

1. Cijferkolom SOM

Hierin staat het nummer van de cijferkolom in SOM en is gekoppeld aan een schoolexamen.

2. Periode van afname

Dit geeft de periode van afname aan overeenkomstig de periode in het schooljaar.

3. Toetsvorm

De manier waarop het SE getoetst wordt. Er zijn 5 mogelijkheden:

TSE-S = Schriftelijk (een schoolexamen waarvoor je een cijfer krijgt)

TSE-M = Mondeling (een schoolexamen waarvoor je een cijfer krijgt)

TSE-P = Praktisch (een schoolexamen waarvoor je een cijfer krijgt)

PO = Praktische Opdracht (OVG)

HO = Handelingsopdracht (OVG)

Rep/SO = repetitie of schriftelijke overhoring

4. Omschrijving stof

Korte inhoudelijke omschrijving wat er getoetst wordt.

5. Examendomein

Dit zijn de nummers die refereren aan de examen-syllabus. Daar staat in beschreven wat je moet kennen en kunnen en wat moet er getoetst moet worden van de overheid.

6. Weging

Is de weegfactor van het SE. Hoe zwaar telt de toets mee voor het schoolexamen

7. Toetsduur

De tijd waarbinnen de toets gemaakt moet worden. Met uitzondering voor de leerlingen met extra faciliteiten.

8. Herkansing

Omschrijving welke toetsen herkansbaar zijn of niet.

9 . Opmerkingen/ hulpmiddelen

Extra informatie en/of de hulpmiddelen die zijn toegestaan tijdens de afname van de toets.

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA) 2022-2023

LEERJAAR: 4		AFDELING: HAVO		VAK: Biologie				
Kolom in SOM/Nr	Maand	Toets-vorm	Omschrijving van de stof	Domeinen	Weging	Toetsduur (min)	Herkansing en vorm	Opmerkingen en/of hulpmiddelen
TSE 1.1	juni	TSE-S	4.1 Inleiding in de biologie 4.2 Voortplanting 4.3 Genetica 4.4 Evolutie 4.5 Regeling 4.6 Waarneming en gedrag 4.7 Ecologie en milieu	A4,5,8,11,14,15 - M2 - O1,6 A5,8,15 - M3,5,6 - O6,8,9 A5,8,15 - M1,3,4,7,8 - O6 A5,8,13,15 - M2,8 - O1,6 - P4,5 A5,8,10,15 - M2 - O2,4,5 A5,8,10,11,15 - O5,7 A5-9,12,14,15,16 - O1 - P1,2,3,5	1	100	nee	Binas, gewone rekenmachine
	Gehele cursus	PO	deel-PO Practicum deel-PO Veldwerk	A, M3,5,7,8 - O6 - P4,5 A, M, O, P		120 480	nee nee	Weging 2 Weging 1
BEREKENING SCHOOLEXAMENCIJFER			Som van: (1xTSE1 + 3xTSE2 + 3xTSE3 + 3xTSE4 + 1xPO) : 11					

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA) 2022-2023

LEERJAAR: 4		AFDELING: HAVO			VAK: BSM			
Kolom in SOM/Nr	Periode	Toets-vorm	Omschrijving van de stof	Domeinen	Weging	Toets-duur (min)	Herkansing	Opmerkingen en/of hulpmiddelen (andere dan de standaard hulpmiddelen)
Po 1.1	1	PO	Combinatiecijfer Doelspel en terugslagspel	Domein B1	1	NVT	Nee	
Ho 1	1/2/3	HO	Verslag van het meehelpen, organiseren en evalueren van binnen of buitenschoolse bewegingsactiviteit	Domein C3	OVG	NVT	Nee	
Ho 2	2	HO	Verslag Bewegen en Gezondheid	Domein D1	OVG	NVT	Ja, HO	
Po 2.1	2	PO	Bewegen op Muziek / Jurylid	Domein B3 / C2	1	NVT	Nee	
Po 3.1	3	PO	Lesgeven aan klasgenoten tijdens de lessen turnen	Domein A en C	1	NVT	Nee	
Po 4.1	3	PO	Combinatiecijfer van twee van volgende deelgebieden: Springen, zwaaien, acrobatiek en balanceren	Domein B4	1	NVT	nee	
Ho 3	3	HO	Keuzeactiviteit	Domein 6b	OVG	NVT	Ja, HO	
Tse 1.1	3	TSE-S	Bewegen en regelen	Domein C	1	50 min	Ja	
Po 5.1	1/2/3	PO	Maatschappelijke activiteit	Domein E	1	NVT		
BEREKENING SCHOOLEXAMENCIJFER				Som van: (1x po1 + 1x po2 + 1x po3 + 1x po4 + 1x po5 + 1x po6 + 1 x po7 + 1x tse1 + 1x tse 2 + 1x tse3) : 10 Daarnaast moeten alle handelingsopdrachten minstens voldoende af zijn gesloten				

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA) 2022-2023

LEERJAAR: 4

AFDELING: HAVO

VAK: CKV

Kolom in SOM/Nr	Periode	Toetsvorm	Omschrijving van de stof	Domeinen	Weging	Toetsduur (min)	Herkansing	Opmerkingen en/of hulpmiddelen (andere dan de standaard hulpmiddelen)
PO 1.1	september	PO	CZP1 (Cultureel Zelfportret)	A	1	N.V.T.	Nee	Praktische verwerking
HO 1	september	HO	Culturele Activiteit naar aanleiding van te behandelen kunstdiscipline Architectuur. Bijv.: Architectuurroute	B	O/V/G	N.V.T.	Nee	Culturele Activiteit
PO 2.2	september -november	PO	Verwerking van discipline Architectuur. De leerling reflecteert op CA architectuur middels een creatieve verwerking.	A,B,C,D	2	N.V.T.	Nee	Praktische verwerking
HO 2	Act. Week 1	HO	Culturele Activiteit naar aanleiding van te behandelen discipline podiumkunsten. Bijv.: Bezoek aan dans/toneelvoorstelling in theater Het Plein	B	O/V/G	N.V.T.	Nee	Culturele Activiteit
PO 3.1	december- Januari	PO	Verwerking van discipline Podiumkunsten. De leerling reflecteert op CA podiumkunsten middels een creatieve verwerking.	A,B,C,D	1	N.V.T.	Nee	Praktische verwerking
HO 3	Act. Week 2	HO	Culturele Activiteit naar aanleiding van te behandelen discipline Beeldend. Bijv.: Bezoek aan Museum Boijmans/Kunsthall	B	O/V/G	N.V.T.	Nee	Culturele Activiteit
PO 4.2	februari – april	PO	Verwerking van discipline Beeldend. De leerling reflecteert op CA beeldend middels een creatieve verwerking.	A,B,C,D	2	N.V.T.	Nee	Praktische verwerking
PO 5.2	april-Juni	PO	Zelfstandig onderzoek	A,B,C,D	2	N.V.T.	Nee	
HO 4	juni	HO	CZP 2.	D	O/V/G	N.V.T.	Nee	Reflectie
BEREKENING SCHOOLSEXAMENCIJFER			Som van: (1x PO1 + 2x PO2 + 1x PO3 + 2x PO4 + 2x PO5) : 8					

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA) 2022-2023

LEERJAAR:4		AFDELING:HAVO		VAK: KUBV				
Kolom in SOM/Nr	Periode	Toets-vorm	Omschrijving van de stof	Domeine n	Weging	Toets-duur (min)	Herkansing	Opmerkingen en/of hulpmiddelen (andere dan de standaard hulpmiddelen)
TSE 1.1	Juni/juli	TSE-S	Bespiegeling HAVO: Hoofdstuk 4: Hofcultuur Hoofdstuk 8: Cultuur van het Moderne	A,B,C	1	100 min.	Ja	Open vragen op de computer
BEREKENING SCHOOLEXAMENCIJFER			Som van (1x TSE1 (HAVO4) + 2x TSE2 + 2x TSE3 +2x TSE4 + 5x PO1 + 5x PO2 (HAVO5)) : 17					

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA) 2022-2023

LEERJAAR: 4		AFDELING: HAVO		VAK: Levensbeschouwing		(+ bijlage PTA voor het vak Lbs havo – 4 en 5)		
Kolom in SOM/ Nr	Periode	Toets-vorm	Omschrijving van de stof	Domeinen	Weging	Toets-duur (min)	Herkansing	Opmerkingen en/of hulpmiddelen (andere dan de standaard hulpmiddelen)
PO 1.1	Okt/Nov	PO	Kennis verzamelen over Islam o.a. ontstaansgeschiedenis, dogmatiek, rituelen, feesten, normen en waarden, heilige boeken, heilige plaatsen, rol van de vrouw in Islam, invloed van Islam in de wereld. (Nederland)	A, B	1	50	nee	Toets moment in overleg met de klas Kennis-toets / Essay
PO 2.1	Okt.	PO	De ll. Maken een media-nieuws-werkstuk over islam gebaseerd op 2 verschillende onderwerpen die voorkomen in de periode (alle onderwerpen moeten gedateerd zijn in deze periode) waarin het onderwerp Islam wordt behandeld. Meer informatie / afspraken / voorwaarden over dit werkstuk tijdens de les.	A, C, D, E	1		nee	Inleverdatum in overleg met de klas Werkstuk
PO 3.1	Nov/Dec/ Jan/Feb	PO	Via groepswerk doen ll. een onderzoek. Zij bestuderen een gegeven opdracht in het Hindoeïsme. (dezelfde opdracht als het groepswerkstuk) De groep zal daarna een presentatie geven over het bestudeerde aan de klas. Naast de presentatie zal de groep een stencil maken voor de medeleerlingen, waarin een goede samenvatting wordt gegeven van de inhoud van de groepspresentatie. (verdeling cijfer: 70% presentatie / 30% stencil samenvatting)	A, D, E, F	1		nee	Inleverdatum in overleg met de klas Presentatie (groep)
PO 4.1	Feb/Mrt	PO	Via groepswerk doen ll. een onderzoek. Zij bestuderen een gegeven opdracht in het Hindoeïsme. Naast de verwerking van de gevonden / bestudeerde kennis in een werkstuk (dat één geheel moet vormen) geven de ll. ieder persoonlijk aan wat zij hebben geleerd.	A, D	1		nee	Inleverdatum in overleg met de klas Werkstuk
PO 5.1	Mrt. / Apr.	PO	Kennis verzamelen over Hindoeïsme: het ontstaan en de ontwikkeling; de heilige boeken; de goden; het kastensysteem; de reïncarnatie; de feesten; de invloed in onze tijd; het gezins-familieleven van de hindoe; de grote hindoeleiders: Shankara, Rama-Krishna en Mahatma Ghandi; het spirituele leven van de Hindoe.	A, B, E, F	1	50	nee	Toets moment in overleg met de klas Kennis-toets / Essay

PO 6.1	mei / Juni	PO	n.a.v. de verzamelde informatie over het Boeddhisme en de boeddhistische leer maken de ll. een persoonlijke verwerkingsopdracht waarin hun dagelijkse ervaringen in een verslag, gedurende 1 week (7 opeenvolgende dagen), worden beschreven.	A, B, C, E	1		Nee	Inleverdatum in overleg met de klas Persoonlijke verwerkingsopdracht met een ervaringsverslag
BEREKENING SCHOOLEXAMENCIJFER			Som van: (PO1+PO2+PO3+PO4+PO5+PO6+PO7+PO8+PO9+PO10+PO11): 11					

Programma van Toetsing en Afsluiting voor het vak Levensbeschouwing HAVO 4 en HAVO5

1. Voor het vak levensbeschouwing (HAVO) bedraagt de studielast 120 uur.

2. Het examen levensbeschouwing in het gemeenschappelijk deel van het HAVO bestaat uit een schoolexamen. Dit **schoolexamen** krijgt vorm in een examendossier en heeft betrekking op de volgende domeinen/onderwerpen:
  - Domein A: Vakspecifieke vaardigheden
    - competent in zelfreflectie en ontwikkeling
    - competent in communicatie en dialoog
  - Domein B: Beelden van mens, wereld en God
    - hermeneutisch competent
  - Domein C: Ervaring en godsdienst
    - spiritueel competent
  - Domein D: Verbeelding en esthetiek
    - esthetisch competent
  - Domein E: Moreel handelen en ethiek
    - competent tot ethisch gefundeerd waarderen en handelen
  - Domein F: Sociale omgang en gemeenschapsvorming
    - sociaal competent

3a. Examendossier

Het schoolexamen bestaat uit een examendossier met één toets soort:

“De Praktische Opdracht” = PO.

Alle PO's (van leerjaar 4 en 5) in de vorm van voorgeschreven leerling-activiteiten, zoals onderzoeken, werkstukken, presentaties, kennistoets / essay, persoonlijke verwerkingsopdracht met een ervaringsverslag, zullen worden opgenomen in een dossier. (in eigen beheer van de leerling)

Daarnaast zullen ook de lesverslagen (in de vorm van aantekeningen van elke bijgewoonde les) in dit dossier worden opgenomen. (op datum!)

Aan het einde van het 5de leerjaar is het "Dossier" met het eindrapport/verslag in eigen beheer van de leerling tot minimaal 6 maanden na het behalen van het diploma als bewijs voor de behaalde resultaten van alle PO's.

3b. Alle toetsonderdelen PO worden becijferd.

- In 4 HAVO worden de domeinen A t/m F getoetst.
- In 5 HAVO worden de domeinen A t/m F getoetst.

4. **De gebruikte methode:**

HAVO 4 - E.M. Bervoets, *Wereldgodsdiensten: Islam, Hindoeïsme, Boeddhisme*

HAVO 5 - Jos van de Laar, *"Vrij Zicht Op Ethiek"*

5. **Berekening eindcijfer schoolexamen**

Alle Praktische Opdrachten (PO's) worden becijferd. Het cijfer lbs is onderdeel van het combinatiecijfer. De cijfers worden ook gebruikt als rapportcijfer voor de overgang naar het volgende studiejaar.

6. **Herkansingsregeling:**

Voor de PO's geen.

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA) 2022-2023

LEERJAAR: 4

AFDELING: HAVO

VAK: LO

Kolom in SOM/Nr	Periode	Toets-vorm	Omschrijving van de stof	Domeinen	Weging	Toets-duur (min)	Herkansing	Opmerkingen en/of hulpmiddelen
HO 1	buiten	HO	Keuze activiteit voetbal/handbal: De kandidaat kiest voetbal of handbal.	A/B/C	O/V/G	nvt	Praktijkherkansing tijdens toetsweek. Ben je daar niet, dan theoretische opdracht.	Bij voetbal geen slidings.
HO2	buiten	HO	Atletiek: De kandidaat loopt een duurloop.	A/B/D	O/V/G	nvt	Praktijkherkansing tijdens toetsweek. Ben je daar niet, dan theoretische opdracht.	
HO 3	binnen	HO	Terugslagspel: Het spel badminton wordt aangeboden.	A/B/C	O/V/G	nvt	Praktijkherkansing tijdens toetsweek. Ben je daar niet, dan theoretische opdracht.	

HO 4	binnen	HO	Keuze activiteit b&m/zelfverdediging: De kandidaat kiest uit activiteit bewegen op muziek of zelfverdediging.	A/B	O/G	nvt	Ben je daar niet, dan theoretische opdracht of ander herkansingsmoment.	
HO 5	binnen/buiten	HO	Sport oriëntatie keuzeprogramma : De kandidaat kiest uit aangeboden nieuwe bewegingsactiviteiten door school.	A/B/E	O/V/G	nvt	Heb je het niet afgesloten, dan theoretische opdracht.	
HO 6	binnen	HO	Verbreding terugslagspel: Er worden verschillende terugslagspelen aangeboden.	A/B/E	O/V/G	nvt	Praktijkherkansing tijdens toetsweek. Ben je daar niet, dan theoretische opdracht.	
HO 7	buiten	HO	Slag-en loopspel: De kandidaat neemt deel aan een slag- en loopspel.	A/B/C	O/V/G	nvt	Praktijkherkansing tijdens toetsweek. Ben je daar niet, dan theoretische opdracht.	Voor catcher: Masker verplicht
HO 8	binnen of buiten	HO	Sportdag: De kandidaat neemt deel aan een sportochtend of middag..	B/C	O/G	nvt	Bij afwezigheid wordt een theoretische opdracht gemaakt.	
SE klas 4			Gemiddelde van de HO's in klas 4		Weging 1			
BEREKENING EINDBEOORDELING			O : bij één of meerdere keren "O" = O V : de meerderheid van de onderdelen is "V" = V G : gelijkheid (V/G) of meerderheid is "G" = G					

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA) 2022-2023

LEERJAAR: 4		AFDELING: HAVO		VAK: LOB				
Kolom in SOM/Nr	Periode	Toets-vorm	Omschrijving van de stof	Domeinen	Weging	Toets-duur (min)	Herkansing	Opmerkingen en/of hulpmiddelen (andere dan de standaard hulpmiddelen)
HO1	1 + 2	HO	Qompas stap 1 t/m 5	F: Oriëntatie op studie en beroep	0	nvt		Qompas Methode
HO2	1 + 2 + 3	HO	Open Dag MBO/HBO bezoeken (fysiek of online)	F: Oriëntatie op studie en beroep	0	nvt		Reflectieverslag. Wanneer niet gedaan, volgt vervangende opdracht
HO3	3		Online deelname programma Hogeschool Inholland	F: Oriëntatie op studie en beroep	0	nvt		Reflectieverslag. Wanneer niet gedaan, volgt vervangende opdracht
HO4	1 + 2 + 3	HO	Interview over studie/beroep met een bekende.	F: Oriëntatie op studie en beroep	0	nvt		Reflectie d.m.v. presentatie aan mentorgroep of reflectieverslag. Wanneer niet gedaan, volgt vervangende opdracht
BEREKENING SCHOOLEXAMENCIJFER			O : bij één of meerdere keren "O" = O op rapport V : alle HO's beoordeeld als "V" = V op rapport					

- Een zittenblijver doet nogmaals HO 3. Bij afwezigheid volgt vervangende opdracht.
- Wanneer een HO niet is gedaan, moet de leerling zelf een vervangende, vergelijkbare activiteit ondernemen, zoals het alsnog bezoeken van een open dag desnoods online.

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA) 2022-2023

LEERJAAR: 4		AFDELING: HAVO		VAK: NATUURKUNDE				
Kolom in SOM/Nr	Periode	Toets-vorm	Omschrijving van de stof	Domeinen	Weging	Toets-duur (min)	Herkansing	Opmerkingen en/of hulpmiddelen (andere dan de standaard hulpmiddelen)
TSE 1.1	Juni/juli	TSE-S	Newton HAVO 4 hoofdstuk 2, 4 en 5	B1, C1, C2,	1	100	nee	Rekenmachine (geen grafische) en (school)Binas
PO 1.2	gehele cursus	PO Deel PO	PO Menselijk lichaam PO Aarde en klimaat PO Modelleren PO Ontwerpen	I1 F, H, I2 E2, H, I2 H, I2 I3	2	10 SLU 10 SLU 10 SLU 10 SLU	nee	Weging 2 Weging 2 Weging 2 Weging 2
BEREKENING SCHOOLEXAMENCIJFER			Som van: (1x TSE1 + 2x TSE2 + 2x TSE3 + 2xTSE4 + 2PO1) : 9					

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA) 2022-2023

LEERJAAR: 4

AFDELING: HAVO

VAK: NLT

Kolom in SOM/Nr	Maand	Toets-vorm	Omschrijving van de stof	Domeinen	Weging	Toetsduur (min)	Herkansing en vorm	Opmerkingen en/of hulpmiddelen
PO1	okt	PO	Forensisch onderzoek	A, B1, B2, E1, E2	2		nee	
PO2	jan	PO	Ruimte voor de rivier	A, B1, B2, C, D, E1	2		nee	
PO3	mrt	PO	Bewust overwogen biertje	A, B1, B2, D, E2	2		nee	
PO4	jun	PO	Duurzaam en niet duur	A, B1, B2, C	2		nee	
BEREKENING SCHOOLEXAMENCIJFER		(2xPO1 + 2xPO2 + 2xPO3 + 2xPO4 + 3xPO5 + 3xPO6) : 14						

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA) 2022-2023

LEERJAAR: 4		AFDELING: HAVO		VAK: SCHEIKUNDE				
Kolom in SOM/Nr	Periode	Toets-vorm	Omschrijving van de stof	Domeinen	Weging	Toets-duur (min)	Herkansing	Opmerkingen en/of hulpmiddelen (andere dan de standaard hulpmiddelen)
TSE 1.1	juni	TSE-S	Chemie 7 ^e editie, hoofdstuk 4 en 6	A, B en C	1	100	nee	Binas en rekenmachine (geen grafische)
Deel PO 1.2	juni	PO	Veldwerk	A t/m D	1 in de PO	6 SLU	nee	
BEREKENING SCHOOLEXAMENCIJFER			Som van: (1x TSE 1.1 + 2x TSE 2.2 + 2x TSE 3.2 + 2 x TSE 4.2 + 2x PO 1.2) : 9					

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA) 2022-2023

LEERJAAR: 4

AFDELING: HAVO

VAK: Wiskunde A

Kolom in SOM/Nr	Periode	Toets-vorm	Omschrijving van de stof	Domeinen	Weging	Toets-duur (min)	Herkansing	Opmerkingen en/of hulpmiddelen (andere dan de standaard hulpmiddelen)
PO 1.1	Mei	TSE-P	Hoofdstuk 8: Statistiek: werken met grote datasets in Excel	A3, E1, E2, E3, E4 en E5	1		nee	Excel en Grafische rekenmachine Juni 2023
TSE1.1	Juni/juli	TSE-S	Hoofdstuk 1: Tabellen en grafieken Hoofdstuk 4: Handig tellen Hoofdstuk 5: Veranderingen	A1, A2, A3, B1, B2, B3, C1, C2 en D	1	100	nee	Grafische rekenmachine In de examenstand
BEREKENING SCHOOLEXAMENCIJFER			Som van: (1x PO + 1x TSE1.1 + 4x TSE2.4 + 4x TSE3.4 + 6x TSE4.6) : 16					

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA) 2022-2023

LEERJAAR: 4

AFDELING:HAVO

VAK: Wiskunde B

Kolom in SOM/Nr	Periode	Toets-vorm	Omschrijving van de stof	Domeinen	Weging	Toets-duur (min)	Herkansing	Opmerkingen en hulpmiddelen (de standaard hulpmiddelen)
TSE 1.1	Juni/juli	TSE-S	Getal & Ruimte: H1: Formules, grafieken en vergelijkingen H2: Veranderingen H4: Werken met formules	Domein A Vaardigheden A3: Wiskundige vaardigheden Domein B Functies, grafieken en vergelijkingen B1: standaardfuncties B2: Vergelijkingen en ongelijkheden Domein D Toegepaste analyse D1: veranderingen	1	100	nee	GR in examenst
BEREKENING SCHOOLEXAMENCIJFER			Som van: (1x TSE 1.1 + 4x TSE 2.4 + 4xTSE 3.4 + 6x TSE 4.6) : 15					